



Werkgroep Ergotherapie WZC - RVT

Verslag bijeenkomst 10/12/2013 - Diksmuide

Aanwezig:

Marleen Lambert, Els Vanoverberghe, Anne Van de Sande, Katelijne Coppejans, Mira Vreven, Jolien Vandersteene, Martine Devisch, Lien Meyvisch, Naaïke Delcour, Kathleen Vandebroucke, Hilde Vermeersch, Linda Nuyttens, Els Kindt, Sofie Naert, Cindy Pieters, Lieve Raes, Lien Braekeveldt, Marieke Coudenys, Veerle Van Coile.

Verontschuldigd:

Isabel Claeys, Vera Beuselinck, Myriam Lievens, veerle Cools, Frederik Vlamincx, Ann Cocquyt

1. Thema :

Werken met het Presentie-model: Best Practice-voorstelling uit WZC Godtsvelde - Kortemark.

Het "Presentie-model" wordt ons voorgesteld Isabelle, logopediste van Godtsvelde en aangevuld door Anne van de Sande, ergotherapeute van Godtsvelde.

Het zorgteam van Godtsvelde kwam voor het eerst in contact met het "Presentie-model" tijdens een vorming met en door STIMUL. Toen reeds bleek het voldoende interessant en uitnodigend om hiermee ook binnen Godtsvelde mee aan de slag te gaan.

Bij "Presentie" gaat het over verschillende aspecten die samen komen en een geheel vormen:

→ bij een nakende opname in een WZC:

- Personen nemen afscheid van hun huis en omgeving
- Een opname is bijzonder "ingrijpend"
- Het WZC wordt een nieuwe "thuis" en dit betekent:
 - Een plaats om zich veilig te voelen
 - Een thuis vormt een "spiegel van zichzelf" → betekent dat de kamer (nieuwe "thuis") nood heeft aan eigen accenten en aankleding
- In het WZC krijgt iemand als het ware een "nieuwe identiteit" en geeft men onvermijdelijk een stukje "individualiteit" op

→ Bij "Presentie" draait het om MEER dan "zorg" = zorg is niet meer de belangrijkste peiler

→ De BENADERING + de ACTIVITEIT vormen samen "Presentie"

→ het VOLLEDIGE TEAM draagt bij tot het realiseren van "Presentie"

→ "Presentie" is IN RELATIE GAAN met de bewoner

De definitie van Presentie (Andries Baart):

WAT IS PRESENTIE?

Een zeer korte omschrijving van presentiebeoefening is de volgende:

Een praktijk waarbij de zorggever zich aandachtig en toegewijd op de ander betreft, zo leert zien wat er bij die ander op het spel staat – van verlangens tot angst – en die in aansluiting dáárbij gaat begrijpen wat er in de desbetreffende situatie gedaan zou kunnen worden en wie h/zij daarbij voor de ander kan zijn. Wat gedaan kan worden, wordt dan ook gedaan. Een manier van doen, die slechts verwezenlijkt kan worden met gevoel voor subtiliteit, vakmanschap, met praktische wijsheid en liefdevolle trouw.

BRON: <http://www.presentie.nl/wat-is-presentie>

In onderstaande link is een informatieve videoboodschap te zien door Andries Baart, de grondlegger van de Presentie-theorie, over "wat Presentie" is.

<http://www.presentie.nl/video/presentie-toegelicht/item/4-presentie-in-10-minuten>

Binnen de ouderenzorg vertrekt "Presentie" vanuit:

- Een ruimere visie op "ouderen":
 - Ouderen met een eigenheid en persoonlijkheid
 - Ouderen met een kwetsbaarheid
- Warme zorg die rekening houdt met verschillende aspecten
- het "welzijn" dat voor de oudere belangrijk is = wat de ouderen als "welbevinden" ervaren (*afwegen of wat wij als zorgteam voor ogen hebben als "welzijn" wel overeenstemt met wat de oudere hier zelf over denkt*)
- de oudere persoon als een "volwaardige volwassene"
- "er zijn" betekent niet altijd "onmiddellijk naar oplossingen zoeken"

- **Presentie is ook belangrijk als attitude - houding naar de familie / collega's toe**

Presentie geeft inzichten:

- Het leert in team werken
- Leert nadenken en laat reflectie toe over het eigen handelen
- Geeft kans om samen na te denken over onze "omgangsvormen", benadering naar de oudere personen toe
- Presentie stimuleert collegialiteit
 - **Voorbeeld:**
een bewoner wil niet naar het toilet - 5' later wil de persoon nog niet
=> mogelijkheden: zwaardere inco = hogere kostprijs
Dan maar geen mictietraining = hoe zit het dan met het comfort??
→ bij presentie kan "samen" worden gezocht naar mogelijke oplossingen die goed zijn voor de bewoner volgens het denkmodel "wanneer, hoe, wat" = ABC-model

De basishouding bij Presentie:

- Inleven in het leven van de bewoner
- Bewoner steeds centraal plaatsen
- Vertrouwensrelatie opbouwen met de bewoner
- Zekerheid geven

- Taal en lichaamshouding observeren
- **Handelen zoals je zelf behandeld zou willen worden**
- Het werk is nooit af, belangrijk om steeds te willen "blijven" bijsturen

De drie peilers van de Presentietheorie:

1. Open geest:

- Onbevooroordeeld werken
- Complimenten durven geven
- Elke dag opnieuw met een propere lei aanvatten
- De levensgeschiedenis van de bewoner niet in je oordeel meenemen

= VERTROUWEN GEVEN

2. Open hart:

- Letten op het taalgebruik
- Relativeren
- Niets "persoonlijk" opvatten
- Niet uitgaan van "veronderstellingen"
- Steeds "je best doen"

= WARME HOUDING

3. Met open wil:

- Routinematige handelingen / planning loslaten
- Authentiek zijn
- "aanwezig zijn" = weten wat er leeft, waar anderen mee bezig zijn

Presentie in de praktijk:

- Zorgbereid worden
= elke dag met een nieuwe lei starten, vrij zijn van routines
- Zich tot zorg verbinden
= professionele benadering
- Zorg identificeren
= afwegen welke zorg je kan / mag geven bij een bepaalde bewoner
- **Dan pas "zorg geven"**

Praktijkoefening in teamverband:

een positieve eigenschap + scherpe kant van je buurman en van jezelf opschrijven

Vaardigheden bij presentie:

- Je bewust worden van je eigen subjectieve wijze van "kijken" naar de ander en OEFENEN met "anders kijken"
=> vanuit je opleiding kijkt iedereen vanuit verschillende standpunten naar de oudere persoon

Praktijkoefening in teamverband:

gedurende 5' opschrijven wat je "ziet" en dit onderling vergelijken (=> vaak ziet iedereen iets anders)

- Je bewust worden van je eigen subjectieve manier van "luisteren" naar de andere

Voorbeeld uit de praktijk:

persoon met slikproblemen krijgt bepaalde interventies toegemeten - de persoon geeft aan hiermee ongelukkig te zijn

→ via presentie kan in teamverband en in overleg met de persoon tot een consensus worden gekomen

- Je bewust worden van je taalgebruik want onze "taal" weerspiegelt de wijze waarop wij de oudere zien
=> de oudere persoon als **waardevol zien**

Voorbeeld uit de praktijk:

een persoon geeft aan naar het toilet te willen

=> NIET-presentie-gericht zou volgend antwoord zijn:

"wat is dat hier allemaal met dat WC, je komt er pas van..."

Praktijkoefening in teamverband:

Concrete voorbeelden laten geven van "juiste presentiehouding" en/of fouten tegen de presentiehouding

=> te vermijden: roepen in de gang (bv; wie nog naar WC moet tijdens mictietraining)

kamernummers gebruiken

bewoners in RW naar woonkamer brengen omdat dit "makkelijker" is dan samen stappen

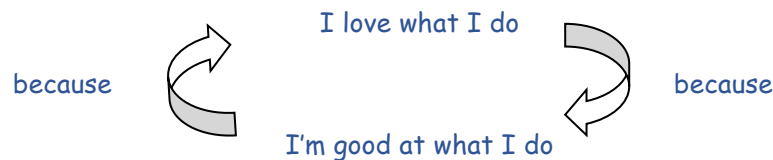
Actieplan in WZC Godtsvelde - op weg naar implementatie:

- Er zou een "projectgroep" worden gekozen
→ Welke leefgroep kwam in aanmerking als projectgroep
- Met elk teamlid werd een gesprek gehouden van ± 1 uur (aan de hand van een vooraf opgestelde vragenlijst)
→ opzet was te achterhalen wat er **nu** POSITIEF was en wat er NEGATIEF was
→ te weten komen bij wie men nu terecht kon bij eventuele problemen
... ..
- Resultaten uit de bevraging werden besproken
- Oprichting van een interne WERKGROEP met daarin een vertegenwoordiging van elke discipline
- Maandelijks overleg binnen de werkgroep (± 3u)
- Oplijsten van WERKPUNTEN
→ prioriteiten stellen want niet alle werkpunten kunnen ineens worden aangepakt
→ kiezen voor een stappenplan voor het aan te pakken werkpunt
 - 1° werkpunt: **MAALTIJDEN**
=> **alle aspecten rond "maaltijden" aan bod laten komen om te komen tot ACTIEPUNTEN:**
 - goede punten meenemen
 - ergernissen aanpakken
- Vanuit de werkgroep → andere teamleden meetrekken / over de streep trekken naar "verandering"
→ ideeën worden gedragen door alle disciplines
→ opvolging van de actiepunten gebeurt vanuit alle disciplines
- Bewoners evalueren rond zelfredzaamheid → **wie KAN wat nog zelf doen en WIL nog zelf doen**
- Interessante tips:
 - Gebruik maken van een "presentieschriftje" waarin alle goede en minder goede punten worden verzameld
=> hieruit kunnen ook werkpunten worden gefilterd
 - Feedbackbox voorzien waarin reacties op elkaar kunnen worden gegeven
=> voorkeur gaat naar mondelinge feedback maar soms blijkt dit moeilijk

- Presentieboekjes voorzien met uitleg over presentietheorie / feedback / werkpunten rond actiepunten (hier = maaltijden)

Feedback is een cadeautje, een geschenk kan mooi of lelijk zijn - gewenst of ongewenst...

Je zet het op de vensterbank of gooit het misschien wel weg... maar je waardeert het feit dat iemand de moeite neemt om een "cadeautje" mee te brengen



2. Thema:

ACS - Activity Card Sort door Linda Nuyttens

Wat is de ACS:

<http://dspace.howest.be/bitstream/10046/961/1/Bachelorproef+Ashley+De+Rycke+en+Marlies+Soenen.pdf>

De Activity Card Sort is een meetinstrument gericht op het inventariseren van het activiteitenpatroon van mensen.

In een samenwerking tussen HoWest / Vives is een Vlaamse versie van de Activity Card uitgewerkt. Dit gebeurde na een uitvoerige bevraging van vele ouderen uit het Vlaamse land.

Van de oorspronkelijke 79 foto's van de Amerikaanse versie - en Nederlandse versie, werden uiteindelijk 74 foto's overgehouden over:

- Activiteiten
 - Met hoge fysieke belasting
 - Met lage fysieke belasting
- Sociale activiteiten
- IADL-activiteiten

Ook de Nederlandse versie bleek onvoldoende representatief voor de Vlaamse ouderen waardoor een "vervlaamsing" van de ACS zich opdroeg.

Doel van de ACS is:

Het activiteitenpatroon meten op verschillende vlakken en samen met de oudere doelen stellen voor haalbare en relevante activiteiten.

Dit gebeurt tijdens een interview - gesprek tussen de ergotherapeut en de oudere persoon.

Aan de hand van fotoreeksen kan de oudere aangeven wat hij reeds gedaan heeft - nog wil doen - niet meer wil doen - nooit heeft gedaan - vroeger deed...

Feedback:

- Een totaal gesprek duurt gemiddeld zo'n 1 uur
- Foto's worden niet steeds even makkelijk herkend
- Scoreberekening is ingewikkeld en tijdrovend

- Het is wel mogelijk om slechts gedeeltelijk de foto's te bespreken
bv. enkel de reeks "fysieke lage belasting"
- Finaal wil de ACS komen tot een filter van **5 activiteiten** die voor de oudere van belang kunnen zijn - waarvan dan een prioriteitenreeks wordt opgesteld van **activiteiten die voor de oudere "bijzonder en betekenisvol" zijn**
- De ACS is bruikbaar voor personen met:
 - CVA
 - Afasie
 - Apathie
 - Lichte dementie
 - De ACS (Amerikaanse versie) is erkend als ergotherapeutisch instrument - de Vlaamse versie moet nog verder worden uitgewerkt en uiteindelijk ook gevalideerd.

3. Varia:

❖ Interessante websites:

- www.innovatiekringdementie.nl
- www.ergowijs.com
- www.ouderenpsychiatrie.nl

❖ Interessante boeken:

- "Foutloos leren bij dementie" - "leren met pictogrammen" = oefenboek
→ Uitgeverij Boom: Lemma - ISBN: 978-90-5931-939-4 prijs 19,50€



- Jaar van uitgave 2013
- 113 pagina's

Auteurs: Maartje de Werd, Daniëlle Boelen en Roy Kessels

- "Opnieuw geleerd, oud gedaan" (over het lerend vermogen van personen met dementie)
ISBN: 978-90-215-4964-4



Auteurs: [Ruud Dirkse](#), [Roy Kessels](#), [Frans Hoogeveen](#), [Irmgard van Dixhoorn](#)

Uitgeverij: Kosmos
Prijs: € 22,95

❖ Fingerfood:

- enige tijd terug verscheen een artikel over "fingerfood" in Het Laatste Nieuws
- op onderstaande site vind je ook extra informatie
<http://www.food-hospitality.nl/fingerfood-laat-dementerende-ouderen-beter-eten.77281.207075.lynkx>

- op onderstaande link krijg je een voorbeeld van hoe een fingerfood-maaltijd er kan uitzien
<http://senioren.bysodexo.be/m/magstream/sodexobe/senioren/#!10-Fingerfood>

❖ **Volgende werkgroepvergadering Ergotherapie:**

- **Woensdag 19/03/2014**
meer nieuws volgt nog
 - ➔ momenteel wordt overwogen of de vergadering zoals oorspronkelijk gepland 's avonds om 20u zal doorgaan in Wielsbeke (zie agenda) of toch in de namiddag in Kortrijk aan het HoWest als aansluiting op de studiedag rond "Healthgaming" (hiervoor dient 40€ te worden betaald)
 - ➔ de beslissing ligt in jullie handen (zie mail hierover aan alle leden van donderdag 20/02/2014)
 - ➔ mogen we dan ook vragen om zeker jullie voorkeur kenbaar te maken !!!

Voor verslag: Veerle Van Coile
Namens de Werkgroep Ergotherapie RVT - WZC